

การวิเคราะห์เขตอำนาจศาลกฎหมายทะเลระหว่างประเทศในการให้ความเห็นแนะนำ
An Analysis of the Jurisdiction of the International Tribunal
for the Law of the Sea (ITLOS) to Render an Advisory Opinion

ศุภิสรา ชูภักดิ์ Supisara Choopakdee*
นพร โพธิ์พัฒนชัย Naporn Popattanachai**

บทคัดย่อ

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล (UNCLOS) ถือเป็นธรรมนูญแห่งมหาสมุทร ซึ่งกำหนดกฎเกณฑ์ทางกฎหมายในทุกกิจกรรมที่เกิดขึ้นในทะเล โดยในปี พ.ศ. 2556 กลุ่มประเทศ Sub - Regional Fisheries Commission (SRFC) ได้ขอความเห็นแนะนำจากศาลกฎหมายทะเลระหว่างประเทศ (ITLOS) และในปี พ.ศ. 2558 ITLOS ได้ให้ความเห็นแนะนำในคดีดังกล่าว ซึ่งถือว่าเป็นคดีแรกในประวัติศาสตร์ที่ ITLOS ได้ให้ความเห็นแนะนำในกรณีทั่ว ๆ อย่างเป็นครั้งแรก โดยอาศัยการตีความกฎหมายอย่างกว้างในเรื่องเขตอำนาจของศาลในการให้ความเห็นแนะนำ อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากที่ ITLOS ได้ให้ความเห็นแนะนำ ก่อให้เกิดข้อโต้แย้งจากรัฐต่าง ๆ รวมถึงนักวิชาการในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเขตอำนาจของศาลกฎหมายทะเลระหว่างประเทศในการให้ความเห็นแนะนำ อาทิ การตีความของ ITLOS โดยเฉพาะในประเด็นเรื่องเขตอำนาจดังกล่าวนั้นเป็นการตีความที่ขัดต่ออนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยกฎหมายสนธิสัญญา ค.ศ. 1969 รวมถึงการตีความในลักษณะดังกล่าวนี้เข้าข่ายเป็นกรณีที่ ITLOS ทำเกินขอบเขตอำนาจที่มีอยู่ บทความฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ในการตอบคำถามว่า ITLOS จะมีเขตอำนาจศาลในการให้ความเห็นแนะนำหรือไม่ อันอยู่บนพื้นฐานการวิเคราะห์ข้อ 21 ของธรรมนูญศาลกฎหมายทะเลระหว่างประเทศ และข้อ 138 ของกฎของศาลกฎหมายทะเลระหว่างประเทศ ทั้งนี้ ถึงแม้ว่าความเห็นแนะนำจะไม่ได้มีผลผูกพันในทางกฎหมาย แต่ผลของความเห็นแนะนำที่ให้ไว้โดยองค์กรศาล

---

* นักศึกษาปริญญาโท สาขากฎหมายระหว่างประเทศ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

** อาจารย์ที่ปรึกษา

ที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องกฎหมายทะเลเป็นการเฉพาะ อาจถูกใช้เป็นเครื่องมือในทางการเมืองระหว่างประเทศ รวมถึงอาจจะก่อให้เกิดผลกระทบและความท้าทายต่อรัฐที่สามหรือต่อประเทศไทยในฐานะรัฐภาคี UNCLOS อย่างมีนัยสำคัญ

คำสำคัญ: ความเห็นแนะนำ, เขตอำนาจศาลในการให้ความเห็นแนะนำ, ศาลกฎหมายทะเลระหว่างประเทศ, อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล

Abstract

The United Nations Convention on the Law of the Sea (UNCLOS) is commonly referred to as the “Constitution for the Oceans.” It establishes the legal framework for all activities at sea. In 2013, the Sub-Regional Fisheries Commission (SRFC) requested an advisory opinion from the International Tribunal for the Law of the Sea (ITLOS). In 2015, ITLOS rendered an advisory opinion for this case which is the first time ITLOS rendered a full bench on an advisory opinion on the basis of the broad interpretation. Following this, various states and scholars questioned ITLOS’s jurisdiction to render an advisory opinion. They argued that ITLOS’s interpretation contravenes the Vienna Convention on the Law of Treaties and extends the advisory opinion’s jurisdiction of ITLOS. This article aims to determine whether ITLOS has the authority to render an advisory opinion under Article 21 of ITLOS’s statute and Article 138 of the Rules of the ITLOS. While advisory opinions are not legally binding, they may have significant implications on international politics and third states, particularly Thailand as a state party to UNCLOS.

Keywords: Advisory jurisdiction, International Tribunal for the Law of the Sea (ITLOS), United Nations Convention on the Law of the Sea (UNCLOS)

บทนำ

ศาลกฎหมายทะเลระหว่างประเทศ (International Tribunal for the Law of the Sea) ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า “ITLOS” ถือเป็นองค์กรตุลาการที่มีอำนาจเฉพาะในการระงับข้อพิพาทในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายทะเลเป็นการเฉพาะ โดยนับตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน ITLOS มีบทบาทในการระงับข้อพิพาทในเรื่องที่เกี่ยวกับกฎหมายทะเล โดยคดีส่วนใหญ่ที่เข้าสู่การพิจารณาของ ITLOS ปริมาณร้อยละ 70 ล้วนเป็นคดีที่เกี่ยวข้องกับการปล่อยโดยพลัน (promptly released)

ทั้งสิ้น อย่างไรก็ตาม ในปี พ.ศ. 2554 ITLOS ได้เคยมีการให้ความเห็นแนะนำในคดีพันธกรณีและความรับผิดชอบของรัฐที่ให้การสนับสนุนบุคคล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมในพื้นที่อันเป็นไปตามฐานทางกฎหมายในข้อ 191 ของ UNCLOS ซึ่งกำหนดให้ ITLOS สามารถให้ความเห็นแนะนำในกรณีข้อพิพาทที่เกี่ยวข้องกับพื้นดินท้องทะเลเท่านั้น อย่างไรก็ตาม บทบัญญัติใน UNCLOS นั้นไม่ได้ระบุอย่างชัดเจนสำหรับเขตอำนาจของ ITLOS ในการให้ความเห็นแนะนำในกรณีทั่วไป อย่างไรก็ตาม กลุ่มประเทศของ Sub-Regional Fisheries Commission โดยต่อไปนี้จะขอเรียกว่า “SRFC” ได้รวมกลุ่มกันจัดทำความตกลง MCA ซึ่งเป็นความตกลงเฉพาะที่มีวัตถุประสงค์สอดคล้องกับ UNCLOS โดยมีข้อ 33 ของความตกลง MCA ได้กำหนดให้สามารถขอความเห็นแนะนำจาก ITLOS ได้ อันนำมาซึ่งการพิจารณาและศึกษาในประเด็นเขตอำนาจของ ITLOS ในการให้ความเห็นแนะนำในกรณีทั่วไป ที่นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในข้อ 191 โดยมีข้อบทที่เกี่ยวข้องที่จะต้องพิจารณา ได้แก่ ข้อ 288 (2) ของ UNCLOS, ข้อ 21 ของธรรมนูญศาลกฎหมายทะเลระหว่างประเทศ และข้อ 138 ของกฎของศาลกฎหมายทะเลระหว่างประเทศ รายละเอียดปรากฏดังต่อไปนี้

วิเคราะห์เรื่องเขตอำนาจในการให้ความเห็นแนะนำของ ITLOS

(1) ข้อ 288 (2) ของ UNCLOS

วางหลักว่า ให้ศาลกฎหมายทะเลระหว่างประเทศ มีเขตอำนาจเหนือข้อพิพาทใด ๆ เกี่ยวกับการตีความหรือการใช้ความตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับความมุ่งประสงค์ของอนุสัญญานี้ ซึ่งเสนอต่อตนตามความตกลงนั้นด้วย

หลักเกณฑ์การระงับข้อพิพาทภายใต้บทบัญญัติในภาค 15 ของ UNCLOS ในส่วนของการระงับข้อพิพาทภาคบังคับ ในข้อ 287 ประกอบกับ ข้อ 288 (2) ของ UNCLOS นั้นได้กำหนดให้ ITLOS มีเขตอำนาจเหนือข้อพิพาทใด ๆ เกี่ยวกับการตีความ หรือการใช้ความตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับความมุ่งประสงค์ของ UNCLOS (Natalie Klein, 2005 : 184-185) หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าเขตอำนาจของ ITLOS นั้นไม่จำเป็นต้องเป็นต้องมีที่มาจากบทบัญญัติใน UNCLOS อย่างเดียวเสมอไป (Alina Miron, 2023 : 8) อย่างไรก็ตาม ข้อบท 288 (2) ดังกล่าวนั้นจำกัดเขตอำนาจของ ITLOS ไว้แค่เพียงการระงับข้อพิพาท ซึ่งไม่ได้ครอบคลุมไปถึงเขตอำนาจในการให้ความเห็นแนะนำ (Yoshifumi Tanaka, 2015 : 324)

(2) ข้อ 21 ของธรรมนูญศาลกฎหมายทะเลระหว่างประเทศ

กำหนดว่า “เขตอำนาจของศาลครอบคลุมถึงข้อพิพาทและคำร้องทั้งปวงที่เสนอต่อศาลตามอนุสัญญานี้ และเรื่องทั้งปวงที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะในความตกลงอื่นใดที่ให้ศาลมีเขตอำนาจ”

จากที่กล่าวมาในข้างต้น แสดงให้เห็นว่าในข้อ 21 ของธรรมนูญศาลกฎหมายทะเลระหว่างประเทศไม่ได้เป็นที่มาของเขตอำนาจของ ITLOS ในการให้ความเห็นแนะนำด้วยตัวเอง แต่จำเป็นต้องอาศัยเขตอำนาจมาจากบัญญัติโดยเฉพาะในความตกลงอื่นที่มีวัตถุประสงค์สอดคล้องกับในบทบัญญัติของ UNCLOS ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาในกรณีคดี SRFC ความตกลง MCA ถือว่าเป็นความตกลงเฉพาะที่เป็นที่มาของเขตอำนาจที่ ITLOS สามารถให้ความเห็นแนะนำได้ เนื่องจากในบทนำของความตกลง MCA ได้กำหนดเอาไว้อย่างชัดเจนว่า ความตกลงดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติตาม UNCLOS ประกอบกับในข้อ 33 ของความตกลง MCA ได้กำหนดให้อำนาจที่ประชุมคณะมนตรีของ SRFC อาจมอบอำนาจให้เลขาธิการของ SRFC สามารถยื่นเรื่องเพื่อขอความเห็นแนะนำในปัญหาข้อกฎหมาย ITLOS ได้ จึงเป็นที่มาของข้อสรุปได้ว่า ความตกลง MCA ถือว่าเป็นความตกลงเฉพาะที่ให้ ITLOS มีเขตอำนาจในการให้ความเห็นแนะนำ โดยมีข้อ 21 ของธรรมนูญศาลกฎหมายทะเลระหว่างประเทศเป็นฐานทางกฎหมายและเปรียบเทียบเป็นสะพานเชื่อมที่สำคัญที่ทำให้ ITLOS มีเขตอำนาจในการให้ความเห็นแนะนำในคดีนี้ได้ ทั้งนี้ ผู้พิพากษา Lucky ได้สนับสนุนการตีความของ ITLOS ในประเด็นข้างต้นว่าไม่มีความจำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงกระบวนการตีความสนธิสัญญาตามอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยกฎหมายสนธิสัญญา ค.ศ. 1969 และไม่จำเป็นที่จะต้องพิเคราะห์ถึงเอกสารอื่นใดที่ปรากฏในขณะที่มีการร่าง UNCLOS ด้วย เนื่องจากเห็นว่าการตีความของ ITLOS สามารถนำหลักการต้นไม้มที่มีชีวิต หรือ “The living tree doctrine” มาใช้สำหรับการตีความข้อบทใน UNCLOS ได้ กล่าวคือ การตีความข้อบทใน UNCLOS ไม่ได้จำกัดการตีความตามตัวอักษรอย่างเคร่งครัด แต่เป็นหลักการตีความที่เชื่อว่าหลักกฎหมายย่อมสามารถพัฒนาให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงไปของสภาพสังคมและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้

(3) ข้อ 138 กฎของศาลกฎหมายทะเลระหว่างประเทศ

กำหนดว่า 1. ศาลอาจจะให้ความเห็นแนะนำในประเด็นคำถามทางกฎหมายได้ หากมีความตกลงระหว่างประเทศที่มีวัตถุประสงค์สอดคล้องกับ UNCLOS โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มีข้อบทที่กำหนดให้สามารถขอความเห็นแนะนำจากศาลได้

2. การขอความเห็นแนะนำจะต้องขอโดยองค์กรใด ๆ ที่มีอำนาจหน้าที่ กำหนดไว้ในความตกลงเฉพาะที่ให้ศาลมีเขตอำนาจในการให้ความเห็นแนะนำ

ตามข้อ 16 ของธรรมนูญศาลกฎหมายทะเลระหว่างประเทศ ได้กำหนดให้ ITLOS สามารถกำหนดกฎของศาลกฎหมายทะเลระหว่างประเทศเพื่อที่จะกำหนดวิธีพิจารณาของศาลได้ ข้อดังกล่าวจึงเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงความสัมพันธ์ระหว่างธรรมนูญศาลกฎหมายทะเลระหว่างประเทศ และกฎของศาลกฎหมายทะเลระหว่างประเทศได้เป็นอย่างดีว่าทั้งสองมีสถานะทางกฎหมายที่ไม่เท่าเทียมกัน กล่าวคือ กฎของศาลกฎหมายทะเลระหว่างประเทศย่อมมีสถานะที่ต่ำกว่า เนื่องจากเป็นกฎที่ออก

ประเทศที่ถูกจัดทำโดยรัฐจํานวนน้อยไม่ถือว่าเป็นการต้องห้ามแต่ประการใด ประกอบกับการศึกษาของนักวิชาการพบว่าความตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับความมุ่งประสงค์ของ UNCLOS ตามนัยแห่งข้อ 288 (2) และข้อ 21 ของธรรมนูญศาลกฎหมายระหว่างประเทศ ประกอบไปด้วยความตกลงระหว่างประเทศในระดับพหุภาคีเป็นส่วนใหญ่ อันรวมตลอดถึงความตกลง MCA (Robin Churchill, 2015 : 34) ซึ่งเป็นฐานทางกฎหมายที่ SRFC ได้ขอความเห็นแนะจาก ITLOS ในคดีดังกล่าวด้วย

ในเรื่องไขประการที่สอง การที่จะตอบคำถามว่า องค์กรใดที่มีอำนาจในการขอความเห็นแนะนั้น อาจมีความจำเป็นที่จะต้องตีความคำว่า “whatever body” หรือ “องค์กรใด ๆ” ทั้งนี้มีความจำเป็นในการพิเคราะห์ถึงประวัติศาสตร์การร่างกฎของศาลกฎหมายทะเลระหว่างประเทศ ประกอบด้วย กล่าวคือ การร่างกฎของศาลกฎหมายทะเลระหว่างประเทศได้ยึดหลักเกณฑ์กฎของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศเป็นแบบอย่างในการร่าง อันสอดคล้องกับคำกล่าวของประธานในที่ประชุมเจรจอนุสัญญาสหประชาชาติ ครั้งที่ 3 จึงนำมาซึ่งการศึกษาเปรียบเทียบกันระหว่างกฎของศาลกฎหมายทะเลระหว่างประเทศ กับกฎของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาการเปรียบเทียบแล้ว ในส่วนประเด็นเรื่ององค์กรที่มีอำนาจในการยื่นขอความเห็นแนะนั้น มีข้อสังเกตประการสำคัญ คือ องค์กรที่มีอำนาจในการขอความเห็นแนะจากศาลยุติธรรมระหว่างประเทศนั้น ถูกกำหนดเอาไว้ชัดเจนในข้อ 96 ของกฎบัตรสหประชาชาติ โดยให้องค์กรที่สามารถขอความเห็นแนะจากศาลกฎหมายยุติธรรมระหว่างประเทศถูกจำกัดอยู่เพียง สมัชชาสหประชาชาติ คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ หรือองค์กรภายใต้สหประชาชาติเท่านั้น ที่มีอำนาจในการขอความเห็นแนะจากศาลยุติธรรมระหว่างประเทศได้ ซึ่งมีความต่างไปจากการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีของ ITLOS ที่กฎของศาลฯ กำหนดไว้แค่เพียงองค์กรใด ๆ อันนำมาซึ่งปัญหาในการตีความว่าองค์กรใด ๆ ในที่นี้จะหมายความรวมถึงองค์กรใดบ้าง หากตีความอย่างเคร่งครัดตามที่ปรากฏในข้อ 138 ของกฎของศาลฯ ที่กำหนดให้เฉพาะองค์กรใด ๆ ที่ได้รับอำนาจมาจากความตกลงเฉพาะที่ให้เขตอำนาจ ITLOS ในการให้ความเห็นแนะ อย่างไรก็ตาม มีนักวิชาการหลายท่าน ไม่ว่าจะเป็น Donald Rothwell (Donald R Rothwell and Tim Stephens, 2021 : 496) Yoshifumi Tanaka (Yoshifumi Tanaka, 2019 : 529-530) รวมตลอดถึงผู้พิพากษาศาล ITLOS หลาย ๆ ท่าน ให้ความเห็นว่าในกรณีที่กฎของศาลกฎหมายทะเลระหว่างประเทศได้เปิดโอกาสให้องค์กรที่ก่อตั้งโดยเจตนารมณ์ของรัฐเพียงไม่กี่รัฐผ่านทางความตกลงเฉพาะที่มีวัตถุประสงค์สอดคล้องกับ UNCLOS ที่จะสามารถขอความเห็นแนะจาก ITLOS ได้ แต่ในทางกลับกัน รัฐภาคี UNCLOS อื่น ๆ หากไม่ได้เข้าทำความตกลงเฉพาะก็ไม่สามารถที่จะขอความเห็นแนะจาก ITLOS ได้นั้น จะนำมาซึ่งผลทางกฎหมายที่มีความลักลั่นและไม่เป็นธรรมต่อรัฐส่วนใหญ่ เนื่องจากการตีความในลักษณะดังกล่าวอาจจะเป็นชนวนที่ทำให้รัฐจํานวนน้อยใช้กระบวนการในการขอความเห็นแนะ

ความเห็นแนะนำดังกล่าวได้รับการพูดถึง และได้รับการยอมรับในเวทีระหว่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นที่ประชุมรัฐภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล และที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติ ในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับมหาสมุทรและกฎหมายทะเล ยิ่งไปกว่านั้น ความเห็นแนะนำอาจจะนำมาใช้เป็นเครื่องมือในทางการเมืองระหว่างประเทศได้ โดยเฉพาะในประเด็นเขตอำนาจของ ITLOS ในการให้ความเห็นแนะนำ และประเด็นที่ ITLOS ได้ให้ความกระจ่างในข้อบทของ UNCLOS ไป เนื่องจาก ITLOS ซึ่งถือว่าเป็นองค์ตุลาการที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องกฎหมายทะเลและมีอำนาจหน้าที่ในการตีความและการปรับใช้ UNCLOS อันอาจจะส่งผลให้แนวทางการตีความในความเห็นแนะนำนั้น อาจได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง อันจะทำให้การตีความของศาลนำมาซึ่งแนวปฏิบัติของรัฐและเป็นการสร้างบรรทัดฐานในสังคมนระหว่างประเทศ รวมถึงตลอดถึงเป็นแนวทางให้รัฐต่าง ๆ สามารถนำไปปรับใช้อย่างเหมาะสม เพื่อที่จะปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่ตนมีอยู่ (Sir Michael Wood, 2018 : 214)

บทสรุป และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาในประเด็นเรื่องเขตอำนาจของ ITLOS ในการให้ความเห็นแนะนำนั้น บนพื้นฐานของการวิเคราะห์ในคดี SRFC นั้นนำมาซึ่งข้อสรุปที่ว่า ITLOS มีเขตอำนาจในการให้ความเห็นแนะนำ โดยอาศัยฐานทางกฎหมายในข้อ 21 ของธรรมนูญศาลกฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งมีสถานะทางกฎหมายที่เท่าเทียมกันกับข้อบทใน UNCLOS โดยเขตอำนาจในการให้ความเห็นแนะนำของ ITLOS ดังกล่าวนั้นมีที่มาจากความตกลงเฉพาะที่ให้อำนาจ ITLOS ในการให้ความเห็นแนะนำ ประกอบกับในข้อ 138 ของกฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งถือว่าเป็นเงื่อนไขที่จะต้องทำก่อนที่ ITLOS จะให้ความเห็นแนะนำ มี 3 ประการ กล่าวคือ การขอความเห็นแนะนำนั้น ต้องได้รับอำนาจมาจากความตกลงเฉพาะที่ให้อำนาจ ITLOS ในการให้ความเห็นแนะนำ และให้องค์กรใด ๆ ที่ก่อตั้งตามความตกลงเฉพาะดังกล่าวมีอำนาจในการยื่นขอความเห็นแนะนำ และประเด็นคำถามที่จะขอความเห็นแนะนำจาก ITLOS นั้นต้องเป็นประเด็นทางกฎหมาย โดยที่เขตอำนาจในการให้ความเห็นแนะนำของ ITLOS ในช่วงต้นนั้น เกิดจากการตีความอย่างกว้างของ ITLOS ถึงแม้ว่าผลของความเห็นแนะนำดังกล่าวจะไม่มีผลผูกพันทางกฎหมายต่อรัฐที่จะต้องปฏิบัติตามอย่างเหนียวแน่น แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้เลยว่าการตีความในลักษณะดังกล่าวอาจนำมาซึ่งปัญหาและผลกระทบต่อรัฐที่สาม กล่าวคือ กระบวนการขอความเห็นแนะนำดังกล่าวที่มาจากความตกลงเฉพาะให้อำนาจองค์กรใด ๆ สามารถยื่นขอความเห็นแนะนำต่อ ITLOS ได้ในขณะเดียวกัน กระบวนการดังกล่าวก่อให้เกิดผลทางกฎหมายที่ลึกลับ กล่าวคือ รัฐเพียงไม่กี่รัฐที่เข้าทำความตกลงเฉพาะสามารถขอความเห็นแนะนำได้ ส่วนรัฐภาคี UNCLOS ไม่สามารถขอความเห็นแนะนำได้ หากไม่ได้เข้าทำความตกลงเฉพาะที่มีข้อบทกำหนดให้อำนาจ ITLOS ในการขอให้ความเห็นแนะนำได้ โดยผล

บทความในวารสารภาษาต่างประเทศ

Alina Miron. (2023). Cosis Request for an Advisory Opinion: A Poisoned Apple for the ITLOS? *The International Journal of Marine and Coastal Law* 38, 8.

Miguel Garcia - Revillo. (2015). The Contentious and Advisory Jurisdiction of the International. *Tribunal for the Law of the Sea*.

Robin Churchill. (2015). Dispute Settlement in the Law of the Sea: Survey for 2013. *The International Journal of Marine and Coastal Law*, 34.

Sir Michael Wood. (2018). Understanding the Advisory Jurisdiction of the International Tribunal for the Law of the Sea. *International tribunal for the law of the Sea*, 214.

Tom Ruys and Anemoon Soete. (2016). Creeping Advisory Jurisdiction of International Courts and Tribunals? The case of the International Tribunal for the Law of the Sea. *Journal of International Law*, 162-163.

Yoshifumi Tanaka. (2015). Reflections on the Advisory Jurisdiction of ITLOS as a Full Court: The ITLOS Advisory Opinion of 2015. *Koninklijke Brill Nv, Leiden*, 324.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

Advisory Jurisdiction of International Court of Justice สืบค้นเมื่อ 1 เมษายน 2566 จาก <https://icj-cij.org/advisory-jurisdiction>.

Request for an Advisory Opinion submitted by the Sub-Regional Fisheries Commission (SRFC) (Request for Advisory Opinion submitted to the Tribunal) สืบค้นเมื่อ 13 เมษายน 2566 จาก <https://www.itlos.org/en/main/cases/list-of-cases/case-no-21/>.